

І.М. Кривцун, Я.І. Лашкай

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра економіки підприємства та інвестицій

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЄВРО-2012: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

© Кривцун І.М., Лашкай Я.І., 2012

Проаналізовано переваги та недоліки проведення чемпіонату Євро-2012 в Україні. Розроблено рекомендації щодо здійснення превентивних та компенсаційних заходів для підвищення соціально-економічних ефектів проведення в Україні чемпіонату Євро-2012 та інших міжнародних спортивних подій.

Ключові слова: чемпіонат Євро-2012, спортивно-подієвий туризм, соціально-економічний ефект, превентивні та компенсаційні заходи.

SOCIAL AND ECONOMIC ASPECTS OF EURO 2012: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES FOR UKRAINE

© Kryvtzun I.M., Lashkai Ya.I., 2012

In paper advantages and disadvantages of the championship Euro 2012 in Ukraine were analysed. The recommendations that regards to realization of preventive and compensatory actions for increasing social and economic effects and other international sports events were made.

Key words: championship Euro 2012, sport and event tourism, social and economic effect, preventive and compensatory action.

Постановка проблеми

Організація та проведення міжнародних спортивних заходів світового значення істотно впливають на геополітичний, соціально-економічний та екологічний стан країни, що приймає. Успішне проведення заходів такого типу покращує основні макроекономічні показники: збільшує споживання товарів та послуг вітчизняного виробництва; підвищує зайнятість, як правило, у короткостроковому періоді; сприяє залученню іноземних інвестицій та зростанню туристичних потоків не лише на період спортивних ігор, але й у майбутньому. Чемпіонат Євро-2012 є першою спортивною подією такого рівня, яка відбудуватиметься в Україні. Це ускладнює оцінку соціально-економічного ефекту та обмежує можливості щодо розроблення ефективних заходів компенсації негативних наслідків, які може спричинити проведення чемпіонату Євро-2012 для національної економіки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Актуальність проблеми та необхідність її вирішення зумовила зростання за останнє десятиріччя кількості наукових праць вітчизняних та зарубіжних фахівців з економіки спортивно-подієвого туризму. Обґрунтування доцільності проведення спортивних подій світового рівня та виправданості ризиків для сторони, яка приймає, стали дискусійними для економістів та експертів зі всього світу. Зокрема, у наукових працях активно досліджуються передумови розвитку в Україні підприємств спортивно-подієвого туризму [3]; оцінюються соціально-економічні ефекти від проведення міжнародних спортивних мегазаходів [2] та проводиться порівняльний аналіз переваг і недоліків участі України у чемпіонаті Євро-2012 [6].

Водночас невирішеною залишається проблема розроблення дієвих заходів, які сприяли б підвищенню соціально-економічних ефектів та обмеженню ризиків, пов'язаних із організацією та проведенням в Україні витратних спортивних заходів, зокрема чемпіонату Євро-2012.

Постановка цілей

Мета статті – розроблення рекомендацій щодо компенсації негативних наслідків проведення в Україні чемпіонату Європи з футболу, а також формування комплексного підходу щодо запобігання та компенсації ризиків, пов'язаних із участю України у майбутньому в організації та проведенні спортивних подій світового рівня.

Виклад основного матеріалу

Проведення престижних міжнародних спортивних заходів сприяє припливу зовнішніх та внутрішніх інвестицій у будівництво та сферу послуг, розширенню транспортної інфраструктури та розвитку підприємств спортивно-подієвого туризму країни, що приймає. Окрім істотних позитивних ефектів, успішне проведення чемпіонату Євро-2012 означало б для України покращення її іміджу на міжнародному ринку та сприяло б швидшій інтеграції її в ЄС.

Окрім позитивних соціально-економічних ефектів, витратні спортивні заходи можуть мати і суттєві негативні наслідки для країни, що їх проводить, які зумовлені:

- частковим використанням або ж невикористанням у майбутньому об'єктів, споруджених до певної спортивної події, – явищем, яке у міжнародній практиці отримало назву “ефект білих слонів”;
- виникненням соціальних конфліктів;
- погіршенням екологічної ситуації тощо.

Загалом, соціально-економічні ефекти, що є наслідком проведення в країні престижної спортивної події, окрім позитивних та негативних, поділяють на статичні та динамічні, первинні та вторинні, прямі та непрямі [4]. Причому позитивні ефекти досягаються, лише якщо захід успішний, а в разі виникнення серйозних проблем та упущень в ході підготовки та проведення спортивної події позитивні ефекти досить швидко трансформуються у негативні.

Отже, ефективний підхід до організації та проведення чемпіонату Євро-2012 повинен полягати у комплексному врахуванні різнопланових наслідків такого заходу, зі створенням передумов для отримання максимального позитивного ефекту та недопущення і/або компенсації негативних наслідків, які при цьому можуть виникнути.

Аналізуючи результати, досягнуті на підготовчих етапах організації чемпіонату, можна окреслити коло потенційних проблем, які ставлять під сумнів успішність його проведення. До них, зокрема, належить:

1. Людський фактор, дія якого зумовлена дефіцитом фахівців з відповідними професійними знаннями, володінням іноземними мовами та досвідом для забезпечення всебічної підготовки до проведення турнірів такого рівня.
2. Недосконалість нормативно-правової бази, яка не сприяє залученню іноземних інвестицій. Так, замість запланованих в жовтні 2007 р. 82 % приватних інвестицій, Україна реально отримала тільки 44 %, а всі інші витрати лягли на державну скарбницю (рис. 1).
3. Завищена вартість об'єктів, які споруджуються чи реконструюються у ході підготовки до чемпіонату.
4. Корупція в органах влади та формальні пільги із виділенням земельних ділянок під спорудження об'єктів туристичного призначення.
5. Завищена вартість готельних номерів, неадекватна умовам проживання.
6. Відсутність істотного поліпшення стану доріг.

Як свідчить світова практика, спортивні об'єкти є надзвичайно дорогими в експлуатації та обслуговуванні. Коли стадіони, а також інші будівлі та споруди у Львові і Києві споруджуються чи реконструюються за рахунок коштів держави, а експлуатувати їх будуть місцеві громади, розподіл ресурсів лягає непомірним тягарем на державний бюджет [4].

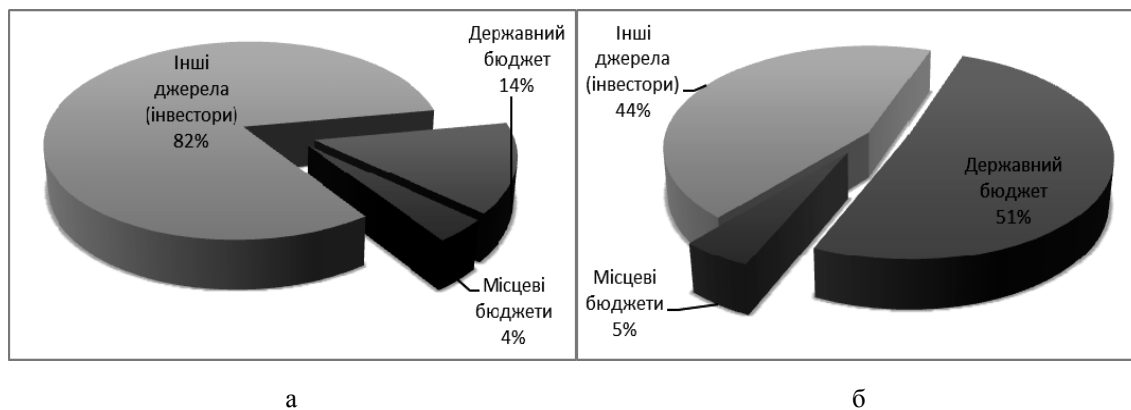

Рис. 1. Структура джерел фінансування чемпіонату Євро-2012 станом на 31.10.2007 р. (а) та 14.04.2010 р. (б) [1]

Висока вартість проживання у вітчизняних готелях, яка в 1,5–2 рази перевищує ціни на проживання в Європі, ставить під сумнів їхню завантаженість під час чемпіонату. Хоча спочатку експерти висловлювали пропущення про те, що багатьом туристам може не вистачити готельних номерів, однак сьогодні команди-учасники чемпіонату масово відмовляються жити в Україні. Так, 13 із 16 футбольних збірних вибрали бази у Польщі. Причиною відмови більшості європейських футбольних команд стали занадто високі ціни на проживання на тренувальних базах.

Упродовж 2009–2012 років заплановано збудувати та реконструювати 3,45 тис. км доріг, що становить лише 2 % від загальної мережі автомобільних шляхів загального користування. Це пов'язано з тим, що транспортна інфраструктурна галузь в Україні є досить специфічною для вкладень інвесторів, а УЄФА не має чітких вимог щодо стану доріг [5].

Стислі терміни робіт негативно вплинули на економічні показники проектів, які реалізуються до чемпіонату. Так, вартість реконструкції НСК “Олімпійський” зросла з 1,5 млрд. грн. станом на жовтень 2007 р. до 4,59 млрд. грн. у вересні 2011 р. [1].

Загалом, на думку експертів, чемпіонат Європи з футболу однозначно виявиться збитковим для України. Його загальна вартість для державного бюджету – близько 12–14 млрд. дол. США, тоді як доходи, отримані від 800 тис. очікуваних туристів, становитимуть лише 550 млн. дол. Незважаючи на те, що Україна і Польща отримають 500 млн. євро інвестицій на проведення турніру від УЄФА, збиток для України становитиме не менше ніж 10 млрд. дол. США [5]. Звичайно, очікуються різнопланові ефекти, зокрема довгострокового характеру, однак, навіть за умови їх досягнення, доходи не покриватимуть витрат на проведення чемпіонату Євро-2012.

Висновки

На сучасному етапі підготовки до чемпіонату основну увагу необхідно звертати на заходи, орієнтовані на компенсацію негативних соціально-економічних ефектів. Однак Україна вперше, але не востаннє залучена до проведення масштабних спортивних подій. Тому врахування власного досвіду та зарубіжної практики у сфері спортивно-подієвого туризму дає змогу систематизувати заходи, які можуть здійснюватись у майбутньому, щоб запобігти та компенсувати негативні ефекти витратних спортивних подій (таблиця).

Підвищений систематичний ризик країни ускладнює точність прогнозів щодо кінцевого результату, який отримає Україна від проведення чемпіонату Євро-2012. Очевидно, що досягнення позитивних соціально-економічних ефектів залежить від того, наскільки успішно Україна зможе використати унікальний шанс заявити про себе та наскільки цілеспрямовано проводитиме державну політику щодо залучення іноземних інвестицій та розвитку спортивно-подієвого туризму.

**Заходи щодо попередження та компенсації негативних наслідків
витратних спортивних подій на прикладі Євро-2012**

Група заходів	Захід	Особливості здійснення заходу
Превентивні заходи	Попередня оцінка економічних результатів	Високий рівень систематичного ризику країни ускладнює точність прогностичних оцінок
	Удосконалення нормативно-правової бази Створення державної системи управління інвестиціями	Створення такої законодавчої бази, яка зацікавлювала б інвесторів вкладати кошти і після завершення спортивної події
	Розроблення концептуального плану підготовки до спортивної події	Визначення економічної доцільності проектів, часу та необхідних ресурсів на їх здійснення
	Створення єдиного органу нагляду для забезпечення моніторингу витрат та дотримання термінів виконання робіт	Здійснюється з метою дотримання планового кошторису витрат, якості та термінів виконання робіт, цільового використання коштів та ресурсів
	Підготовка висококваліфікованого персоналу для забезпечення належного рівня обслуговування та відповідної інфраструктури	Рівень підготовки персоналу безпосередньо впливає на рівень конкурентоспроможності туристичних послуг та розвиток спортивно-подієвого туризму
	Співпраця держави та ЗМІ	ЗМІ формують імідж країни та впливають на кількість вболівальників (туристів) та обсяги залучених інвестицій
	Розвиток системи підприємств спортивно-подієвого туризму	Захід передбачає розвиток туристичної інфраструктури та підвищення конкурентоспроможності туристичних послуг
	Компенсаційні заходи	Ефективне управління спорудженими об'єктами Удосконалення маркетингової стратегії
Організація супутніх пізнавальних та культурних заходів		Поєднання заходів спортивно-подієвого туризму із послугами у сфері пізнавального, відпочинкового чи оздоровчого туризму з метою забезпечення припливу туристів після проведення чемпіонату
Використання механізму імпортозаміщення та розвитку внутрішніх виробничих потужностей		Стимулювання вітчизняних товаровиробників та підвищення рівня їх конкурентоспроможності

Перспективи подальших досліджень

Наукові праці з економіки спортивно-подієвого туризму, зокрема організації та оцінювання економічного ефекту від проведення престижних міжнародних спортивних заходів, є новим та перспективним напрямом наукових досліджень. Водночас невирішеною залишається низка питань, які стосуються використання зарубіжного досвіду у сфері спортивно-подієвого туризму та його адаптація до вітчизняних умов господарювання; розроблення рекомендацій щодо ефективного управління об'єктами, які споруджуються до певної спортивної події; удосконалення методики оцінювання соціально-економічних ефектів від проведення витратних спортивних заходів.

1. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу” № 357 від 14 квітня 2010 р. 2. Скавронська І.В. Формування соціально-економічних ефектів міжнародних спортивних мега-заходів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.02/ І.В. Скавронська. – Тернопільський нац. екон. ун-т. – Тернопіль, 2012. – 20 с. 3. Вань М.яо. Забезпечення розвитку системи підприємств спортивно-подієвого туризму: автореф. дис. на

здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.04/ Вань М'яо. – Таврійський нац. ун-т ім. В. Вернадського. – Сімферополь, 2011. – 21 с. 4. Макаренко О. Вплив Євро-2012 на економіку України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naub.org.ua/?p=1303>. 5. Черних П. Євро-2012: держава у збитку. Хто отримає дивіденди? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.net/ukr/detail/75833>. 5. Костюченко Н., Шкарупа О. Євро 2012: плюси та мінуси для України. Економічний аналіз // Економічні проблеми сталого розвитку: тези доповідей науково-технічної конференції, присвяченої Дню науки в Україні. – Суми: СумДУ, 2011. – Ч.4. – С. 29–30.

УДК 330.322.5:519.233.5(477.83)

Т.В. Кулініч

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра менеджменту організацій

ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЛЬВІВЩИНІ ЗА ДОПОМОГОЮ КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСИВНИХ МОДЕЛЕЙ

© Кулініч Т.В., 2012

Оцінено вплив інвестицій на ключові економічні та соціальні чинники розвитку Львівщини. Для дослідження міри впливу інвестицій на соціально-економічний розвиток області використано статистичний інструментарій кореляційно-регресивного аналізу взаємозв'язків між факторними і результативними ознаками, який доповнено аналізом еластичності.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, результати, оцінка, кореляційно-регресивна модель, Львівська область.

EVALUATION OF INVESTMENT ACTIVITIES' RESULTS AT LVIV REGION ON THE BASE OF CORRELATION-REGRESSIVE MODELS

© Kulinich T.V., 2012

The investments' influence on key economic and social factors of Lviv region's development is evaluated in this article. To studying of measures the influence of investments on social-economic development of this region there are used statistical tool of correlation-regressive analysis of links between both parameters factors and results, which supplemented by the analysis of elasticity.

Key words: investment activities, results, evaluation, correlation-regressive model, Lviv region.

Постановка проблеми

В умовах сучасної активізації процесів міжнародного руху капіталу вплив інвестиційних процесів на економіку регіонів України має не лише значний макроекономічний ефект, який проявляється у загальній акумуляції капіталу, але й оцінюється різним рівнем ефективності залучених у її регіони інвестиційних ресурсів. Така ефективність визначається рівнем продуманості інвестиційної політики у регіоні, сформованістю та адекватністю механізмів використання цих